

Número d'expedient: 2026/09-01405 GE A

Data: 3 setembre

Organisme al qual va dirigit: Departament de Cultura de la Generalitat

Expedients relacionats:

Documents adjunts:

Espai de l'acció proposada: Proposta transversal

Tipus d'acció: Proposta d'inclusió de l'obra «La Ramona», de l'escultor Josep Cañas, situada a la plaça Ramona Macipe del Vendrell, al Catàleg del Patrimoni Cultural Català

La **Federació Xarxa Vendrellenca** està formada per les Associacions de Veïns del municipi del Vendrell: **Torreblanca, Millorem El Francàs, El Nou Vendrell, Tancat III, Veïns dels Masos i Veïns del Vendrell Mar**, a més del **Col·lectiu d'Aturats del Baix Penedès**. Així mateix, compta amb convenis de col·laboració amb l'**AVV Puig i Pèlag, JDC Mas Borràs, JDC Mas Astor**, la **Federació d'Associacions de Veïns de Roda de Berà** (integrada per les entitats **Nucli Urbà, Costa Daurada-Berà, Francaset-Mas Roig, Berà Mar, Marysol, Martorella i la Barquera**), la **Plataforma Abocadors Baix Penedès** i la **Plataforma Mercaderies per l'Interior**.

Xarxa Vendrellenca és una federació d'entitats i grups de veïns creada amb l'objectiu de treballar per a la millora del Baix Penedès, impulsant propostes i projectes de diversa índole davant l'administració.

Des de la **Federació Xarxa Vendrellenca**, entitat inscrita en el Registre d'Entitats de la Generalitat amb el **número 834**, i registrada com a grup d'interès amb el **número 4131** en el Registre General de Grups d'Interès del Departament de Justícia de la Generalitat i al Parlament de Catalunya amb el **número 17543**, ens dirigim a vostès per plantejar la següent qüestió:

2. OBJECTE DE L'EXPEDIENT

Mitjançant el present expedient, la Federació Xarxa Vendrellenca sol·licita formalment al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya la **inclusió de l'obra escultòrica «La Ramona», de l'artista Josep Cañas**, situada a la **plaça Ramona Macipe del municipi del Vendrell (Baix Penedès)**, dins el **Catàleg del Patrimoni Cultural Català**, atès el seu rellevant valor artístic, històric, social i simbòlic.

3. IDENTIFICACIÓ DE L'OBRA

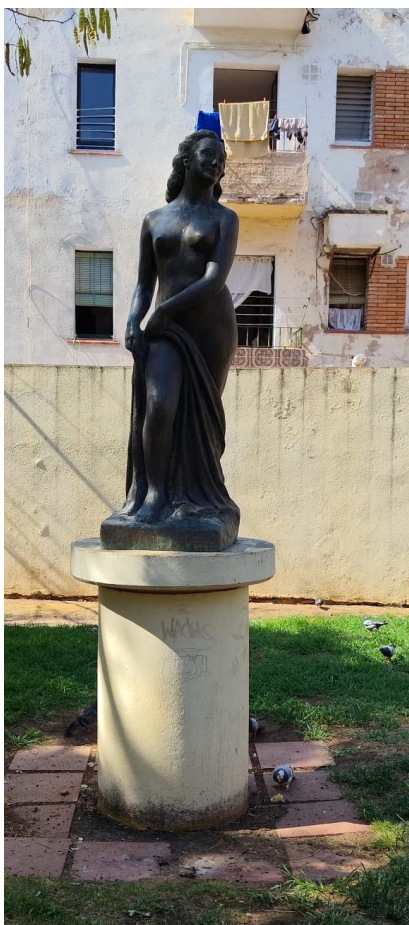
- 🌀 **Títol:** La Ramona
- 🌀 **Autor:** Josep Cañas i Cañas (Banyeres del Penedès, 1905 – 2001)
- 🌀 **Tipologia:** Escultura urbana
- 🌀 **Material:** Bronze
- 🌀 **Cronologia:** 1942
- 🌀 **Mides:** 2,30 × 0,50 × 0,40 m
- 🌀 **Lloc de la fosa:** Foneria MIBROSA (Barcelona)

FEDERACIÓ
XARXA
VENDRELLENCA

- 🌀 **Exemplar:** Número 1
  - 🌀 **Lloc de realització:** Estudi de Pedralbes
  - 🌀 **Ubicació:** Plaça Ramona Macipe, El Vendrell (Baix Penedès)
  - 🌀 **Instal·lació al Vendrell:** 1998
  - 🌀 **Inauguració:** 2 de maig de 1999
  - 🌀 **Titularitat:** Municipal
  - 🌀 **Encàrrec:** Del mateix artista
-

4. JUSTIFICACIÓ DE LA SOL·LICITUD

L'obra *La Ramona*, de l'escultor Josep Cañas i Cañas, reuneix els requisits necessaris per a la seva incorporació al catàleg de patrimoni de la Generalitat de Catalunya, d'acord amb els criteris establerts per la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, pels motius següents:

- ✿ **Valor artístic i autoria de referència.** L'obra forma part de la producció escultòrica de Josep Cañas i Cañas (1905–2001), un dels escultors catalans més destacats del segle XX, **reconegut amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya i autor de peces de projecció nacional com el Monument a la Sardana de Montjuïc o els monuments als Castellers de Vilafranca del Penedès i del Vendrell.** *La Ramona* n'exemplifica els trets estilístics més característics: el classicisme mediterrani, la monumentalitat continguda i la síntesi volumètrica pròpies de la seva obra madura.
- ✿ **Valor biogràfic i testimonial singular.** A diferència d'altres obres de l'artista, *La Ramona* té un origen personal i íntim ben documentat: representa l'esposa i musa de l'escultor, i fou realitzada al seu taller de Pedralbes i cedida gratuïtament a l'Ajuntament del Vendrell perquè presidís una plaça dedicada expressament a la seva memòria. Aquesta doble condició —obra artística i testimoni biogràfic— li confereix un valor documental que va més enllà del mèrit estrictament plàstic.
- ✿ **Vinculació amb la memòria col·lectiva i la identitat local.** L'escultura ocupa un espai públic emblemàtic del Vendrell —una zona verda coneguda com la Miguelina— que el 10 de maig de 1999 per mandat del ple municipal va a passar a porta el nom de plaça de Ramona Macipe. Des de fa dècades, i n'ha esdevingut un element identitari reconegut pel veïnat, integrat en el paisatge urbà i en la memòria col·lectiva del municipi.
- ✿ **Reconeixement institucional previ.** L'obra ha estat exposada en mostres i espais de caràcter institucional, a les exposicions del **Museu d'Art Modern de a Madrid (1947); Sala Parés a Barcelona (1964); Capella de Santa Àgata de Barcelona (1992); Castell de Sant Martí Sarroca (1993) i Foment Vilanoví (Vilanova i la Geltrú) 1998;** fet que n'acredita el reconeixement crític i institucional continuat al llarg del temps.
- ✿ **Situació actual de desprotecció.** Malgrat el seu valor, l'obra no compta amb cap placa ni element informatiu que en doni a conèixer l'autoria i el context artístic, i presenta un estat de conservació deficient, durant molt de temps va estar amb pintades vandàliques al peu de l'obra i plena de brutícia generada pels coloms, cosa que evidencia l'absència d'un règim de manteniment adequat.
- ✿ **Finalitat de la catalogació.** La incorporació de *La Ramona* al catàleg de patrimoni cultural català permetria dotar l'obra d'un règim de protecció formal que en garantís la conservació, en facilités el manteniment periòdic i en promoguéss

la difusió pública, en coherència amb els objectius de protecció, foment i difusió del patrimoni cultural que estableix la legislació vigent.

---

5. CONTEXT HISTÒRIC I ARTÍSTIC DE L'OBRA

L'escultura *La Ramona*, obra de l'artista Josep Cañas i Cañas (Banyeres del Penedès, 1905 – el Vendrell, 2001), constitueix un testimoni patrimonial de primer ordre per al municipi del Vendrell, tant pel valor artístic intrínsec de la peça com per la significació biogràfica que representa dins la trajectòria d'un dels escultors catalans més rellevants del segle XX.

L'autor. Josep Cañas fou un escultor i dibuixant format de manera autodidacta, amb alguns cursos a l'Escola d'Arts i Oficis de Vilanova i la Geltrú. Es donà a conèixer amb una primera exposició individual a la Sala Parés de Barcelona el 1932 i, gràcies a una beca de la Generalitat de Catalunya, viatjà a Londres i París el 1935. Durant la Guerra Civil s'afilià a la UGT i combaté al bàndol republicà a la batalla de l'Ebre. Posteriorment desenvolupà una etapa creativa especialment reconeguda durant la seva estada a Mèxic (1947–1955), període pel qual rebé la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Cañas és autor d'obres emblemàtiques com els monuments als Castellers de Vilafranca del Penedès i del Vendrell, o el Monument a la Sardana de Montjuïc, a Barcelona, i el seu llegat es conserva avui a la Fundació que porta el seu nom, a Banyeres del Penedès.

L'obra i el seu origen. *La Ramona* és un retrat escultòric de qui fou l'esposa i musa de l'artista, a qui Cañas conegué just després de la Guerra Civil. Segons el mateix escultor, la relació amb Ramona esdevingué un revulsiu vital i creatiu decisiu, que el va impulsar cap a una etapa de gran activitat artística. La peça fou realitzada al taller barceloní de Pedralbes de l'artista a principis dels anys quaranta, en un moment de represa personal i professional per a Cañas. Estilísticament, respon als trets més característics de la seva obra escultòrica: figures de contorns arrodonits i monumentalitat continguda, desenvolupades dins de volums de gran senzillesa compositiva, en la línia del classicisme mediterrani que caracteritza bona part de la seva producció.

Segons la documentació tècnica disponible, «La Ramona» fou realitzada l'any **1942** a l'**Estudi de Pedralbes** de l'artista i posteriorment fosa en bronze a la **foneria MIBROSA de Barcelona**. L'obra, de **2,30 metres d'alçada i unes dimensions de 0,50 × 0,40 metres**, correspon a l'**exemplar número 1**.

La donació al Vendrell. Cañas cedí gratuïtament l'escultura a l'Ajuntament del Vendrell perquè fos instal·lada en una plaça dedicada precisament a la memòria de la seva esposa —l'actual plaça de Ramona Macip—, gest que il·lustra el vincle personal i afectiu de l'artista amb el municipi, més enllà de la seva relació professional amb el territori. Aquesta donació s'inscriu en un context més ampli de generositat de l'artista envers els

municipis del Penedès, que compten amb diverses obres seves cedides o realitzades específicament per a l'espai públic.

La documentació disponible precisa que Josep Cañas va fer donació de l'obra a l'Ajuntament del Vendrell l'any **1992**, coincidint amb la donació del relleu dels **Cérvols**, actualment situat als jardins del Museu Deu. Posteriorment, l'escultura fou instal·lada a la plaça Ramona Macipe l'any **1998** i inaugurada oficialment el **2 de maig de 1999**.

Trajectòria expositiva posterior. La documentació disponible acredita una destacada trajectòria expositiva de l'obra. «La Ramona» va ser exposada al **Museu d'Art Modern de Madrid l'any 1947**, a la **Sala Parés de Barcelona el 1964**, a la **Capella de Santa Àgata de Barcelona el 1992**, al **Castell de Sant Martí Sarroca el 1993** i al **Foment Vilanoví de Vilanova i la Geltrú l'any 1998**. Aquest recorregut confirma el reconeixement i la projecció que l'obra ha tingut al llarg de les dècades.

Cal assenyalar igualment que **el guix original de l'obra es conserva a la Casa de Cultura de l'Arboç**, on va quedar dipositat després d'una exposició retrospectiva dedicada a l'obra de Josep Cañas celebrada l'any 1998

Valor patrimonial actual. *La Ramona* és, doncs, una obra d'autoria documentada, d'origen i circumstàncies d'instal·lació ben establertes, vinculada tant a la biografia personal d'un escultor de projecció nacional com a la identitat urbana i afectiva del Vendrell. Malgrat aquest valor, l'obra no compta actualment amb cap element informatiu (placa o senyalística) que en doni a conèixer l'autoria i el context artístic als vianants, i el seu estat de conservació —amb acumulació de brutícia i actes de vandalisme sobre el pedestal— evidencia la manca de protecció i manteniment adequats. Aquestes circumstàncies justifiquen la sol·licitud d'incorporació de l'obra al catàleg de patrimoni de la Generalitat de Catalunya, com a mesura per garantir-ne la protecció, la conservació i la difusió del seu valor artístic i històric.

---

6. ESTAT DE CONSERVACIÓ

L'obra presenta un estat de conservació **a millorar**, sense que actualment es tingui constància de danys estructurals greus. La seva catalogació permetria establir criteris clars de seguiment, manteniment i restauració si escau.

7. INTERÈS PATRIMONIAL I PROTECCIÓ

La inclusió de «La Ramona» al Catàleg del Patrimoni Cultural Català contribuiria a:

- 🌀 Reforçar la protecció legal de l'obra.
- 🌀 Posar en valor el llegat artístic de Josep Cañas.
- 🌀 Fomentar el coneixement del patrimoni cultural del Vendrell i del Baix Penedès.
- 🌀 Impulsar accions educatives, culturals i turístiques vinculades al patrimoni escultòric.

8. COL·LABORACIONS I AGRAÏMENTS

Per a l'elaboració del present expedient, la Federació Xarxa Vendrellenca ha comptat amb la valuosa col·laboració de diferents persones i institucions vinculades a l'estudi, la preservació i la divulgació del llegat de Josep Cañas i Cañas.

En primer lloc, la Federació vol destacar la col·laboració de **Joan Jané Figueres**, amic i tutor de Josep Cañas, **que va ser membre del Consell Rector de la Fundació Josep Cañas** i impulsor de [l'Associació Amics de Josep Cañas](#), que ha contribuït de manera significativa a documentar i completar la informació relativa a l'obra «La Ramona», especialment pel que fa a les seves característiques tècniques, cronologia, origen i trajectòria expositiva.

Així mateix, la Federació Xarxa Vendrellenca vol agrair la **col·laboració de la [Fundació Josep Cañas](#)**, institució dedicada a la preservació, estudi i divulgació del llegat artístic de l'escultor. La seva vinculació amb la trajectòria i el patrimoni de Josep Cañas constitueix una aportació de gran valor per contextualitzar l'obra «La Ramona» i reforçar el rigor documental de l'expedient.

La Federació també agraeix la col·laboració de [l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès](#), que ha facilitat suport en la recerca i consulta de documentació relacionada amb l'obra i el seu context històric.

La participació i col·laboració d'aquestes persones i institucions contribueix a reforçar el rigor històric i documental del present expedient i posa de manifest la importància de la cooperació entre entitats ciutadanes, institucions culturals, arxius i persones vinculades a la investigació i preservació del patrimoni.

La Federació Xarxa Vendrellenca vol deixar constància expressa del seu agraïment a totes les persones i institucions que han contribuït a aquesta iniciativa, que té com a objectiu preservar, protegir, estudiar i difondre el llegat artístic de **Josep Cañas i Cañas** i, en particular, posar en valor l'obra «La Ramona» com a part del patrimoni cultural del Vendrell i de Catalunya.

---

9. SOL·LICITUD FINAL

Per tot l'exposat, la Federació Xarxa Vendrellenca **sol·licita al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya** que iniciï els tràmits corresponents per a la **inclusió de l'obra «La Ramona», de Josep Cañas, al Catàleg del Patrimoni Cultural Català**, amb la consideració i protecció que es determini d'acord amb la normativa vigent.

Àrea de cultura de la Federació Xarxa Vendrellenca

Escultura E- 39

Títol	LA RAMONA
Any	1942
Mides	2,30 x 0,50 x 0,40 m
Material (tècnica)	bronze
Lloc de la fosa	foneria MIBROSA (Barcelona)
Exemplar número	1
Localització Inauguració:	El Vendrell (Plaça Ramona Macipe) / 1998 2 de maig del 1999
Encàrrec de	mateix artista

Observacions

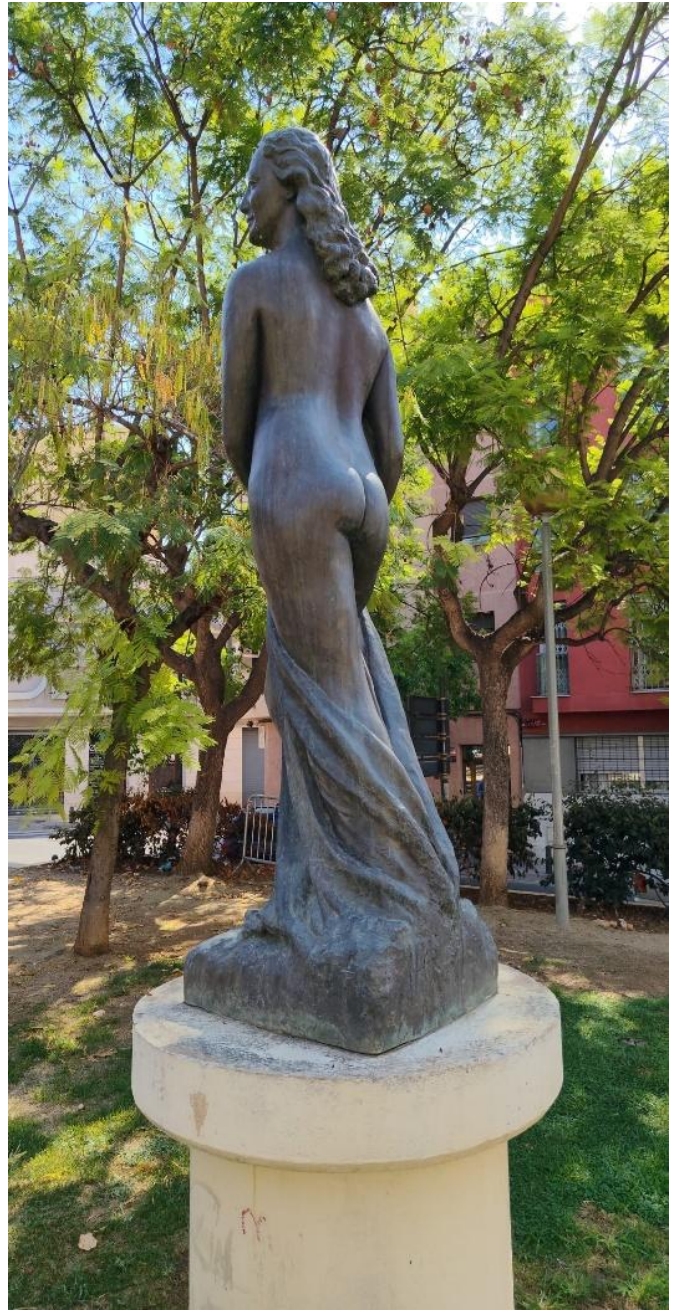
Lloc on s'ha fet (estudi) Estudi de Pedralbes

Revista o publicació on ha sortit
NO-DO exposició del Museu d'Art Modern (Madrid)
Escultures (catàleg exposició Santa Àgata)
El Cérvol (Banyeres del Penedès)

Llocs on s'ha exposat:
1947 – Museu d'Art Modern (Madrid)
1964 – Sala Parés (Barcelona)
1992 – Capella de Santa Àgata (Barcelona)
1993 – Castell de Sant Martí Sarroca
1998 - Foment Vilanoví (Vilanova i la Geltrú)

- El guix original es troba a la Casa de Cultura de l'Arboç, des que es va fer una exposició retrospectiva de la seva obra l'any 1998.
- El 1992, en fa fer donació a l'Ajuntament del Vendrell al mateix temps que el relleu dels Cérvols que es troba als jardins del Museu Deu.

Centenari
JOSEP CAÑAS
1905-2005

ACTA DE LA SESSIÓ ORDINÀRIA CELEBRADA
EL DIA 10 DE MAIG DE 1999.

SENYORS ASSISTENTS

Alcalde-President
BENET JANÉ PALAU

Regidors
PERE MARTÍ BARGALLÓ
LLUÍS MERCADER GRAU
FRANCESC TRILLAS RAFECAS
GENÍS FUENTES ARROM

Secretari General
JOSEP M. MASÓ PALAU

Interventor de Fons
JOSEP M. GARCÍA PASCUAL

A la Vila del Vendrell, comarca del Baix Penedès, el dia deu de maig de mil nou-cents norantanou, a les dinou hores i quinze minuts es constitueix, a la Sala d'Actes d'aquesta Casa Consistorial, la Comissió de Govern, sota la Presidència del senyor Alcalde, Benet Jané Palau, i integrada pels quatre Regidors ressenyats al marge, senyors Martí, Mercader, Trillas i Fuentes; amb l'assistència del senyor Secretari General de la Corporació, que dóna fe de l'acte, i del senyor Interventor de Fons, per tal de celebrar la sessió ordinària, en primera convocatòria, corresponent a aquesta setmana, a la qual excusa la seva presència el senyor Domingo.

Obre l'acte el senyor President i, per ordre seva, jo el Secretari procedeix a donar compte de l'acta de la sessió anterior, la lectura de la qual s'omet, per disposar els

TEMES D'ALCALDIA

PROPOSTA PER L'ASSIGNACIÓ DE NOM A LA PLAÇA CONEGUDA COM LA MIGUELINA

Atès que el passat diumenge dia 2 de maig es va inaugurar la zona verda coneguda com la Miguelina, ubicada entre la carretera de Santa Oliva i el carrer de Tomoví.

Atès que en aquesta plaça s'hi va col·locar l'escultura Ramona, obra de l'escultor Josep Cañas.

Atès que des d'aquesta alcaldia es vol proposar a la Comissió de Béns Culturals assignar a aquest espai el nom de "plaça de Ramona Macipe".

Vista la proposta de l'alcalde-president, la Comissió de Govern, per unanimitat, resol:

1r.- Aprovar l'assignació d'aquest nom a la plaça.

2n.- Fer arribar a la Comissió de Béns Culturals aquesta proposta.